

Asia: VN/4507/2021

Lausuntopyyntö työryhmän luonnoksesta maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaksi (MISU)

Lausunnonantajan lausunto

- 1. Onko ehdotettu maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimenpidekokonaisuus tasapainoinen, vaikuttava ja toteuttamiskelpoinen?**

-

- 2. Toimeenpanon näkökulmasta maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa hyväksyttävyyys ja oikeudenmukaisuus ovat tärkeitä. Arvioi niiden toteutumista suunnitelmassa.**

-

- 3. Muuta huomioitavaa suunnitelmaluonnoksesta.**

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) on ensimmäinen koko maankäyttösektorin eli maatalousmaan, metsätalouden ja muun maankäytön kattava ilmastosuunnitelma. Päämääränä on kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti edistää maankäytön, metsätalouden ja maatalouden siirtymistä kohti ilmastokestävyyttä eli päästöjen vähentämistä, nielujen aikaansaamien poistumien vahvistamista sekä sopeutumista ilmastomuutokseen. Suunnitelmassa määritetään ne ilmastopoliittiset toimenpiteet, joilla maankäyttösektorille (LULUCF-sektori) asetetut ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma edistää osaltaan Suomen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma on ensimmäinen koko maankäyttösektorin eli maatalousmaan, metsätalouden ja muun maankäytön kattava ilmastosuunnitelma. Suunnitelmassa pääpaino on maatalouden ja metsätalouden toimenpiteissä. Muun maankäytön osalta toimenpiteet painottuvat jatkosuunnitteluun. Ilmastosuunnitelmassa on esitetty toimenpiteitä, joiden tarkka sisältö ei ole vielä tiedossa ja tästä syystä myös vaikutusten arviointi on osittain puutteellista. Näitä puutteita on suunnitelmassa tunnistettukin. Jatkossa on tärkeää, että tietopohjaa täydennetään ja vaikutusten arviointia täsmennetään.

Ilmastosuunnitelman tarkastelun lähtökohtana on nostettu esille, että maataloudessa sekä metsätaloudessa on tärkeää huolehtia peltojen ja metsien hyvästä kunnosta, sillä tuottava ja hyvin kasvava biomassa edesauttaa hiilivarastojen kasvattamista sekä biomassassa että maaperässä. Tämä turvaa kansallista huoltovarmuutta sekä resurssien järkevää käyttöä.

Ilmastosuunnitelmassa on esitetty moni eri toimenpiteitä peltojen osalta. Olisi hyvä, jos voitaisiin tehdä alueellisia suunnitelmia/koordinoitua, joissa selvitetäisiin sille alueelle parhaiten toimivat toimenpiteet. Jottei käy niin, että vierekkäiset toimenpiteet ovat ristiriidassa keskenään.

Ilmastosuunnitelmassa esitetään merkittävässä määrin turvepeltojen poistamista viljelykäytöstä sekä samalla tavoitteena on uusien peltojen raivaamisen vähentäminen. Maatalouden päästövähennystoimia suunniteltaessa on keskeistä kiinnittää huomiota tuotannon kannattavuuteen koko maassa ruokaturvan takaamiseksi.

Lapin maatalouden erityispiirteitä ovat mm. turvepeltojen suuri osuus ja toisaalta peltojen nurmituotantovaltaisuus, kasvipeitteisyys ja arktiset olosuhteet, vähäinen kasvivalikoima eteläiseen Suomeen verrattuna sekä pitkät välimatkat. Kaikissa ohjaustoimissa tulee huomioida myös Lapin erityisolosuhteet.

On huomioitava, että vaikka turvemaiden osuus on Lapissa korkea, ne ovat käytännössä kaikki monivuotisella nurmella, joten viljelykasvin valinnalla tilannetta ei saada parannettua. Sen sijaan sadon määrään panostamalla päästöintensiteettiä voidaan pienentää, ja panostukset tähän tähtäävään tutkimus- ja kehittämistyöhön ovat erittäin kannatettavia. Lisäksi merkittävä turvemaiden poistuma viljelykäytöstä Lapissa voisi aiheuttaa erityisesti kuivina vuosina nurmirehun saatavuuden ongelmia. Tämä taas lisäisi kustannuksia ja päästöjä, jos rehu pitäisi hankkia muualta Suomesta. Säättösalaajitus veden pinnan nostamiseksi ei ole käyttökelpoinen menetelmä Lapissa, koska umpijäinen salaoja sulaa pahimmillaan vasta heinäkuussa. Huomionarvoista on myös se, että merkittävä osa Lapin pelloista tuottaa heinää poroille. Näissä viljelytekniikka ja tavoitteet ovat hyvin erilaisia, kuin nurmirehun tuotannossa kotieläimille.

Maankäyttösektorin toimenpiteet ovat riippuvaisia maanomistajien ja muiden toimijoiden työstä. Tästä syystä tiedottaminen ja kouluttaminen sekä erilaisten työkalujen kehittäminen ilmastovaikutusten arvioinnin tueksi ovat tärkeässä roolissa asian edistämisen näkökulmasta.

Lapin liitto pitää tärkeänä, että maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden tasoa tulee voida tarkastella kansallisen huoltovarmuuden (ruoka ja energia) näkökulmasta.

Piisilä Juha
Lapin liitto